

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО СИТЕ ЗВАЊА ЗА НАСТАВНО-
НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ МЕТОДИКА И ОБРАЗОВАНИЕ НА НАСТАВНИЦИ НА
ФАКУЛТЕТ ЗА ОБРАЗОВНИ НАУКИ ПРИ УНИВЕРЗИТЕТ
„ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Со Одлука бр.1602-76/3 од 9.7.2020 година донесена на 150. седница на Наставно-научниот совет на Факултет за образовни науки, одржана на 9.7.2020 година, определени сме за членови на Рецензентска комисија за избор на наставник во сите звања за наставно-научните области методика и образование на наставници на Факултетот за образовни науки при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

Конкурсот за овој избор беше објавен во весниците „Слободен печат“ и „Коха“ на 27/28.6.2020 година и во предвидениот рок се пријави кандидатката

- д-р Ирена Китанова, доцент.

Поднесената пријава од страна на кандидатката д-р Ирена Китанова е комплетна и навремено доставена.

Врз основа на приложената документација од кандидатката, чест ни е на Наставно-научниот совет на Факултетот за образовни науки да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Д-р Ирена Китанова е родена на 29 септември 1981 година во Штип. Основно и средно образование (гимназија) завршува во родното место. Љубовта кон учителската професија е основниот мотив да го продолжи образованието на Педагошкиот факултет „Гоце Делчев“ во Штип при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, на отсекот Одделенска настава. Како редовен студент, на почетокот на академските студии, ја согледува потребата од силна синергија меѓу теоријата и практиката и активно се вклучува во проектот „Со читање и пишување до критичко мислење“. Во академската 2001/2002 година во рамките на проектот „Партнерство и демократија во образованието“ (реализиран во партнерство со Педагошки факултет во Битола), реализира тримесечен студиски престој (од 13 август до 8 ноември 2002 год.) во Малме, Шведска. Во рамките на престојот се стекнува со сертификат „Обучен наставник во мултикултурното образование“ и сертификат за завршен почетен курс по шведски јазик. Дипломира на 12.3.2004 година на Отсекот за одделенска настава како студент на генерацијата со просек 9,71 и се здобива со звање дипломиран професор по одделенска настава. Образованието го продолжува на постдипломски студии кои ги завршува со одбрана на магистерскиот труд на 5.2.2009 г. под наслов „Комплексната постапка за усвојување на буква во почетното читање и пишување и нејзино унапредување“ на Педагошкиот факултет во Битола и се стекнува со звање магистер по педагогија во областа на методиките. Образованието го продолжува на трет циклус студии на Педагошкиот факултет во Битола при Универзитетот „Св. Климент Охридски“. Докторските студии ги завршува успешно со одбрана на докторската дисертација под наслов „Детерминанти на активното слушање и нивните импликации во воспитно-образовниот процес“ на 26.8.2015 година и се стекна со академски научен степен доктор по образовни науки.

Периодот од октомври 2004 до јануари 2016 година е период на професионален подем, од помлад асистент (2004-2009, Педагошки факултет), асистент (2009-2016), а од

21.1.2016 година и како наставник, кога е избрана во наставно-научно звање доцент на Факултетот за образовни науки.

На седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за образовни науки одржана на 19 септември 2019 година е избрана за продекан за настава.

Законски услови кои треба да ги исполнува кандидатот за избор во звање вонреден професор

1. Доцент од научните области методика и образование на наставници. Наставно-научниот совет на Факултетот за образовни науки на седницата одржана на 21.1.2016 година донесе Одлука д-р Ирена Китанова да се избере во звање доцент за наставно-научните области методика и образование на наставници.
2. Објавени најмалку пет научноистражувачки трудови во соодветната област во меѓународни научни списанија или меѓународни научни публикации.

Кандидатката има објавено околу 100 труда од кои повеќето се објавени во меѓународни списанија, односно зборници од меѓународни научни конференции. Од изборот во доцент до денес кандидатката има објавено над 30 труда. Од нив ги издвојуваме следниве:

Бр.	Автор	Наслов	Списание	Година
1	Kitanova, Irena	Basic principles for the process of active listening in teaching	Conference Proceedings “Education across Borders” Education and Research across Time and Space, pp.501-505	2017
2	Kitanova, Irena	<u>The impact of interaction on providing conditions for listening in teaching.</u>	Teacher, International Journal of Education, 13. pp. 18-22. ISSN 1857-8888	2017
3	Kitanova, Irena	<u>The process of reading and the method of work with text in primary teaching.</u>	Knowledge - International Journal, Scientific and Applicative Papers, 23.1 (1). pp. 97-101. ISSN 1857-923X	2018
4.	Kitanova, Irena	<u>Improving the process of reading for a successful understanding of the read.</u>	Knowledge - International Journal, Scientific and Applicative Papers, 26.2 (1). pp. 625-629. ISSN 1857-923X	2018
5.	Kitanova, Irena	<u>Profession teacher as a part of modern society.</u>	Седма меѓународна научна конференција „Современото образование условия, предизвикателства и перспективи“. ISSN ISBN: 978-954-00-0200-2	2019

Наставно-образовна и научноистражувачка дејност

Приложената биографија покажува дека кандидатката своето работно искуство во областа на високото образование го започнува пред 16 години.

Во 2004 година е избрана како помлад асистент на Педагошкиот факултет во Штип на предметите: Методика на наставата по македонски јазик, Историја на педагошките идеи (на секторот Одделенска настава и на Предучилишно воспитување), Педагошка практика на Секторот за одделенска настава, Методика на надарени деца.

Во звањето помлад асистент кандидатката повторно е избрана за да во 2009 година откако ќе го одбрани магистерскиот труд со Одлука бр.2102-62/4 од 14.9.2009 на Наставно-

научниот совет на Педагошкиот факултет се избере во звањето асистент на предметите: Методика на наставата по македонски јазик, Методика на воспитната работа на Одделот за одделенска настава, Историја на педагошките идеи, Педагошка практика на Отсекот за одделенска настава.

Кандидатката во своето десетгодишно работно искуство како соработник (помлад асистент и асистент) соработува со повеќе професори, проширувајќи ги знаењата во повеќе дисциплини со јасна видливост на способности за кооперативност и инвентивност, како и организациски способности.

Во овој период паралелно со академските активности како дел од личниот професионален развој и процесот на континуирано усовршување, доцент д-р Ирена Китанова учествува на бројни семинари, обуки и работилници на актуелни теми во делот на образованието во одделенска настава, методиката на јазик и описменување на децата во основните училишта.

Ирена Китанова во 2015 година ја брани докторската дисертација на тема „Детерминанти на активното слушање и нивните импликации во воспитно-образовниот процес“ и се стекнува со научно звање доктор по образовни науки. На седницата на Наставно-научниот совет на Факултет за образовни науки, одржана на 21.1.2016 г., е избрана во звање доцент (Одлука бр. 1602-40/3 од 21.1.2016 година) во наставно-научните области методика и образование на наставници за предметите: Методика на наставата по македонски јазик 1 и 2, Методика на почетно читање и пишување, Методичка интерпретација на текст, Методика на јазично подрачје, Историја на педагошките идеи, Практична настава/Педагошка пракса 1, 2 и 3.

Во изборниот период од 2016 до 2020 година, доцент д-р Ирена Китанова учествува во менторирање и одбрана на дипломски работи на студенти од прв циклус студии. Истовремено е ангажирана како наставник на програмата за стекнување на педагошко-психолошка и методска доквалификација на предметот Методика за студентите кои доаѓаат од филолошки факултет. Во исто време, доцент д-р Ирена Китанова реализира бројни предавања, работилници и проектни активности значајни за унапредувањето на квалитетот на образованието на наставниците.

Со Решение број 22-1126/1 од 23.8.2018 година е назначена за претседател на Комисијата за давање мислење по доставени предлози за исправки и /или дополнување во текстот на учебникот, а истите не претставуваат повеќе од 30% од содржината на учебникот ревидирање на Учебникот по македонски јазик за петто одделение во деветгодишно основно образование од авторите Љубица Севдинска и Весна Настевска, одобрен со Решение на министерот за образование и наука, бр.22-2431/1 од 26.4.2010 г. На 18 декември 2019 година реализира предавање на тема „Улогата на активното слушање во сознајниот процес“ за студентите од насоките основноучилишна педагогија и странски јазик и предучилишна и основноучилишна педагогија на Факултетот по педагогија при Универзитетот „Неофит Рилски“ во Благоевград, Р. Бугарија.

Во рамките на проектот „Enhancing Youth Cooperation and Youth Exchange in the Western Balkan 6“, финансиски поддржан од Европската Унија, а во организација на МОФ и РИКО, организирана е работилница за студентите на Факултетот за образовни науки и истата е реализирана на 17.2.2020 година во Штип, на која доцент д-р Ирена Китанова е ангажирана како фасилитатор на работната група од 40 студенти.

Доцент д-р Ирена Китанова има објавено и две учебни помагала е-скрипта „Методика на наставата по македонски јазик за деветгодишно основно образование“ (<http://e-lib.ugd.edu.mk/456>) и е-практикум со наслов „Практикум по методика на наставата по македонски јазик за деветгодишно основно образование“ (<http://e-lib.ugd.edu.mk/461>).

Учество на научни, стручни и научно-практични конференции и конгреси до изборот за доцент (2016)

Презентации:

1. Сертификат за учество на Меѓународната научно-практична конференција „Словенската култура: исток, традиции, заедништво“, 12-14 мај 2009, Москва, Русија;
2. Сертификат за учество на Практичната меѓународна конференција „Предучилишното детство и одговорностите на современото општество“, 25-27 ноември 2009, Бургас, Бугарија;
3. Сертификат за учество на Интернационалната конференција „Надарените и талентираните креатори на прогресот“, 16-17 октомври 2009, Охрид, Македонија;
4. Сертификат за учество на Меѓународен научен собир „Образование и усовршување на наставникот“, 13 ноември 2009, Ужице, Србија;
5. Сертификат за активно учество на Првата меѓународна конференција „Социокултурни проблеми и современи предизвици“, Филозофски факултет, 18-19 октомври 2013, Тетово, Македонија;
6. Certificate for participated in the finalizing of “The guidelines for conducting practicum assignments for students-future teachers, educators and pedagogues”, OSCE, 1-3 July, 2013, Macedonia;
7. Сертификат за учество на Научно-стручна трибина „Компетенциите и професионалниот развој на учителот во 21 век“, Факултет за образовни науки, 3.10.2014 г., Штип, Македонија;
8. Сертификат за учество на научно-стручната конференција со меѓународен карактер „Состојби предизвици и перспективи на воспитанието и образованието во Република Македонија“, во организација на Советот на Општина Штип, 13.5.2015 г., Штип, Македонија;
9. Certificate for participated in the International scientific conference “Education in the 21 st century-condition and perspectives”, Faculty of educational science, 24-25 Sep, 2015, Stip.

Учество на научни, стручни и научно-практични конференции и конгреси во изборниот период 2016-2020 г.

Презентации:

1. Kitanova, Irena (2019). *Profession teacher as a part of modern society*. Седма меѓународна научна конференција „Съвременното образование условия, предизвикателства и перспективи“. 14 -16 јуни, 2019, Благоевград, Р Бугарија;
2. Kitanova, Irena, Kitanov, V. (2018) *Interaction-communication aspect of active listening in teaching*. Современото воспитание и образование-состојби, предизвици и перспективи“, Шеста меѓународна научна конференција, 11-12 мај 2018, Штип;
3. Irena Kitanova, (2016), Читањето како потреба и радост, International Scientific Conference – St. Kliment’s lifework (language, literature, education, culture), 23-24 јуни, 2016, Штип;
4. Kitanova, Irena (2016). *Basic principles for the process of active listening in teaching*, Third International Conference “Education across Borders” Education and Research across Time and Space, 6 -7 October, 2016, Bitola.

СПИСОК
на објавени стручни и научни трудови

Објавени стручни и научни трудови до изборот за доцент, 2016 год.

1. Китанова, И. (2010). Комплексната постапка за обработка на буква како креативност во образовниот развој. Зборник на апстракти - Петти научен собир „Образование за хумано општество“, 28-29 мај, Охрид, Македонија.
2. Kitanova, I. and Petrova Gjorgieva, E. (2010). Motivation for achieving succes in school. Зборник со научни студии и статии - Современото образование, мисии и визији, Југозападен универзитет „Неофит Рилски“, pp. 254-256, Благоевград, Бугарија.
3. Kitanov, B. and Kitanova, I. (2010). Prostumot Kole Casule against Bulgarian stony vision, Воспитание - Списание за образовна теорија и практика (11). pp. 17-25, УДК:37.016:003-028.31.
4. Китанова И. (2010/2011). Компоненти на изразното читање, Воспитание - Списание за образовна теорија и практика (11). pp. 137, УДК:37.016:003-028.31.
5. Китанова И. (2011). „Етичко-естетските сегменти во букварот на Јосиф Ковачев“, Годишен зборник, Институт за историја и археологија, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, Год 2, ISSN: 1857-7342.
6. Kitanova, I. (2013). Васпитно дејство бајке код деца предшколског и школског узраста. Књижевност за децу и њена улога у васпитању и обрзаовању деца школског узраста: тематски зборник. pp. 389-392, Vranje, Srbija.
7. Kitanova I. (2013). Understanding of what is read and communicating with a text in class teaching, Научна конференција „Социо-културни проблеми и современи предизвици“, Филозофски факултет, Државен универзитет во Тетово, 18-19 октомври.
8. Kitanova, I. (2013). Physiological bases of reading, International Journal “Teacher”, University “St. Kliment Ohridski”, Bitola, ISSN 1857-8888.
9. Kitanova, I. (2014). Understanding of what is read and communicate with a text in class teaching, International Journal of Social and Human Sciences “Philosophica”, State University of Tetovo, ISSN 1857-8454.
10. Kitanova, I. (2014). Written expression represented by retelling a fairy, International Journal “Teacher”, University “St. Kliment Ohridski”, Bitola, ISSN 1857-8888.
11. Kitanova, I. (2015). Learning reading in the lower grades, InterInternational Journal “Teacher”, University “St. Kliment Ohridski”, Bitola, ISSN 1857-8888.

Објавени стручни и научни трудови во изборниот период (2016-2020)

1. **Kitanova, Irena** (2020). *Active listening in the educational practice - conditions and problems*. Knowledge - International Journal, Scientific Papers, 38.2. pp. 395-399. ISSN 2545-4439 / 1857-923X

Во трудот се става акцент на активното слушање како процес кој е особено важен за воспитно-образовниот процес. Авторот смета дека без разлика што вештината на слушање претставува базична и универзална појава, воспитно-образовниот процес треба да се приспособи на учениците (доколку тие се целна група на реципиенти) за да биде поефикасна и поуспешна наставата.

2. **Kitanova, Irena** (2020) *How active hearing is necessary in the teaching process*. Knowledge - International Journal, Scientific Papers, 38.2. pp. 453-457. ISSN 2545-4439 / 1857-923X

Во трудот авторката вниманието го насочува кон потребата од активно слушање во наставата. Во таа смисла истакнува дека вистинскиот разговор кој претставува позитивна, добра, конструктивна комуникација, подразбира активно слушање кое претставува техника

што може да се развие единствено доколку имаме способност за емпатија, сочувство за соговорникот.

3. Kitanov, V., **Kitanova, Irena**, Ristova, C., Angelkova, T. (2019) *Tourism and student excursions as a part of the educational system*. Knowledge – International Journal, 34 (2). pp. 523-527. ISSN 2545 – 4439

Овој труд говори за важноста на ученичките патувања во работата на современото училиште. Програмата за училишни излети и екскурзии има незаменлива улога и место во составот на вонучилишните воспитно-образовни активности. Освен одмор, релаксација, рекреација и забава, претставуваат можност за задоволување на желбите и потребите на индивидуата за запознавање, информирање и стекнување на знаење за другите луѓе, општествени заедници, култури и средина, за воспоставување на контакти, дијалог и соработка на рамноправна основа и за унапредување на меѓусебните разбирања и соработка.

4. **Kitanova, Irena** (2019) *Profession teacher as a part of modern society*. Сборник от седма меѓународна научна конференција „Съвременното образование условия, предизвикателства и перспективи“ . ISSN ISBN: 978-954-00-0200-2

Предмет на интерес во трудот е улогата на наставникот во современото образование. Прашањата за размислување се во насока на тоа колку воведувањето на информатичката технологија е индикатор за современо училиште и која е улогата на наставникот во истото.

5. **Kitanova Irena**, E. P. Gjorgjeva (2019). *Teaching methods in analysis of a text in class teaching*, Сборник от седма меѓународна научна конференција „Съвременното образование условия, предизвикателства и перспективи“ . ISBN: 978-954-00-0200-2

Ефикасната настава е ефективна само тогаш кога ќе ја поттикнува креативноста фантазијата и литературното изразување. Од тие причини, повеќе од потребно е да се напушти „рутинската“ реализација на наставни часови со примена на посебни методи при работа со текст.

6. **Kitanova, Irena, Sadiki, S.** (2019) *Teacher perceptions for using computer and media learning (IKT) in Macedonian language teaching class in primary education*. Teacher - International Journal. ISSN 1857 – 8888

Емпириското истражување за ставовите на наставниците по македонски јазик од основните училишта по прашањето за употребата на компјутерот во наставата како медиум ја формира сликата за степенот на застапеност и развој на вештини со примената на одредени икт алатки за учење.

7. Koceva, D., Mirascieva, S., Petrova Gj.E., **Kitanova, Irena** (2019) *Types of violent behaviors in schools and prevention measures of school violence*. Knowledge - International Journal, Scientific and Applicative Papers. ISSN 1857-923X

Предмет на интерес во трудот се прашањата кои се однесуваат на конфликтни ситуации во училиштето, на сите релации кои се различно димензионирани. Во таа смисла многубројните мерки кои се преземаат против насилството во училиштето треба да се прилагодат на целните групи на кои се насочени.

8. **Kitanova, Irena** (2018). *Improving the process of reading for a successful understanding of the read*. Knowledge - International Journal, Scientific and Applicative Papers, 26.2 (1). pp. 625-629. ISSN 1857-923X

Размислувањата на авторот во трудот се во насока на одговор на прашањето за тоа зошто учениците не читаат односно како да се развива културата на читање кај учениците. Во трудот авторот дава препораки како да се развива културата на читање кај секоја индивидуа.

9. **Kitanova, Irena** (2018). *The process of reading and the method of work with text in primary teaching*. Knowledge - International Journal, Scientific and Applicative Papers, 23.1 (1). pp. 97-101. ISSN 1857-923X

Во овој труд јасно може да се види дека авторката се фокусира на тоа дека читањето претставува аналитичко-синтетичка постапка, мисловен процес кој истовремено обединува повеќе фази кои го доведуваат ученикот до правилно совладување на техниките за читање и оспособување за разбирање на прочитаното. Тие неколку фази авторот ги објаснува преку: воочување на буквата како графички знак, претворање на неговата симболика во графичка претстава, истовремено воочување и правилно изговарање на гласовите во еден збор, поврзување на зборовите во реченица и нивно читање со темпо на секојдневен говор и на крајот сфаќање на содржината.

- 10. Kitanova, Irena and Kitanov, V. (2018) *Interaction-communication aspect of active listening in teaching*. Современото воспитание и образование-состојби, предизвици и перспективи“, Шеста меѓународна научна конференција, Штип (6). pp. 21-27. ISBN 978-608-244-525-0**

Трудот го третира прашањето за интеракциско-комуникацискиот аспект на активното слушање во наставата. Од тие причини, збогатувањето на комуникациските ситуации во кои учениците ќе творат и созреваат во процесот на учењето треба да бидат приоритет на секој наставник.

- 11. Kitanova, Irena, Petrova Gj., E. (2018). *The role of active listening in primary education and teaching*. Knowledge - International Journal, Scientific and Applicative Papers. pp. 129-133. ISSN 1857-92**

Во трудот авторката посебно внимание посветува на улогата на активното слушање во наставата во основното училиште. Кога се говори за активно слушање се мисли на сложен и комплексен процес кој се однесува на сите субјекти кои учествуваат во актот на општење.

- 12. Petrova, Gj., E., Kitanova, Irena, Mirascieva, S., Koceva, D. (2017) *The educator as a creativity encourager in children*. In: VIII Меѓународна научно-стручна конференција „Унапреденје квалитете живота дјеце и младих“, 23-25 June 2017, Arandelovac, Serbia.**

Трудот се фокусира на три теоретски пристапи кон креативноста: концептот на креативност како ментално растројство, концептот на креативност како суштината на самоперсонализирано човечко суштество и социјалниот пристап кон креативноста. Денес креативноста станува сè повеќе препознатлива како средство за личен раст, како и социјален напредок и опстанок на заедница. Од тие причини, повеќе од потребни се методи и техники кои промовираат креативност.

- 13. Kitanova, Irena (2017) *Basic principles for the process of active listening in teaching*. In: Third International Conference “Education across Borders” Education and Research across Time and Space (1100th Death Anniversary of St. Clement of Ohrid), 6-7 Oct 2017, Bitola, Macedonia.**

Авторката во трудот вниманието го насочува кон базичните принципи на процесот на активно слушање во наставата и е на мислење дека една од задачите на наставата е способноста за активно слушање да се развива и унапредува до степен на вештина.

- 14. Kitanova, Irena, Petrova Gj. E. (2017) *Можности на интеркултуралното воспитание*. In: Петта научно-стручна трибина „Да се биде учител...“, Факултет за образовни науки, УГД, Штип, 6 Oct 2017, Stip, Macedonia.**

Трудот се фокусира на прашањето кои се можностите и границите на интеркултурното воспитание, а одговорот го определува врз основа на потребата од интеркултурно воспитание и образование кое пак е последица на реалниот факт дека разликите во општеството никогаш нема да исчезнат. Нејзиното присуството го бара вистинската демократија. Интеркултурното воспитание е специфичен воспитен процес, па поимот претпоставува вклучување во признавањето и почитувањето на разликоста во културите. Разноликоста е вредност, таа се восприема лесно, ако се определат општите цели и детето ја открива другоста како врска со другиот рамен на него. Затоа, интеркултурното воспитание предлага процеси на откривање на заемни врски и на совладување на бариерите.

15. Petrova Gj. E., **Kitanova, Irena**, Gjorgjev, N. (2017) *Asocial behavior and young people in the Republic of Macedonia*. Knowledge - International Journal, Scientific and Applicative Papers. ISSN 1857-92

Зачестеното присуство на разни облици на индивидуално или групно асоцијално однесување на младите, го покренува и интензивира интересот за појавните облици, факторите (причините), евентуалните применети превентивни програми во училиштата и ефектите од истите врз подобрување на моменталната состојба со асоцијалното однесување кај средношколците во нашите училишта.

16. Koceva, D., Mirascieva, S., Petrova, Gj., E., **Kitanova, Irena** (2017) *Образованието на Ромите и неговите слабости*. Зборник на трудови „Современото воспитание и образование - состојби, предизвици и перспективи“, pp. 164-169. ISSN ISBN: 978-608-244-472-7

Предмет на интерес во трудот е инклузијата на ромската популација во македонскиот образовен систем. Имено, македонскиот образовен систем, и покрај сите промени, се карактеризира со недостиг на поттици за подобрување на квалитетот на предавањето на сите нивоа на образование. По многу години работа на владиниот и невладиниот сектор во сферата на образованието на Ромите, имаме состојба во која секое поместување, било во однос на предучилишно, основно или средно образование се прави по иницијатива и со поддршка „однадвор“, од меѓународни донатори и НВО, а со незначителна поддршка од домашните институции, иако Република Македонија нуди еднакви можности за образование за сите нејзини граѓани, согласно меѓународното право и меѓународните конвенции.

17. Mirascieva, S., Petrova Gj., E., Koceva, D., **Kitanova, Irena** (2017) *Фактори на успешна комуникација на менаџерот во училиштето*. Зборник на трудови „Современото воспитание и образование - состојби, предизвици и перспективи“, 2017. ISSN ISBN: 978-608-244-472-7

Образовниот систем во Република Македонија значајно се менува во последните години. На сите нивоа, од предучилишно до универзитетско, настанаа системски и структурни промени во наставниот процес, организацијата на работата на училиштето, се развиваат стандарди за стекнување на функционални знаења, компетенции и вештини, се воведуваат инструменти за евалуација на работата на наставничкиот кадар, сите во функција на зголемување на квалитетот во образованието. Авторите тврдат дека доколку тенденцијата е градење систем на квалитетно образование, достапно за секое дете, одговорноста за напредување на квалитетот во исто време подразбира и јакнење на авторитетот на наставничката професија и вредностите на образованието. Улогата на менаџерот во училиштето и другите воспитно-образовни институции во промовирањето на квалитетот во образованието како цел е една од клучните претпоставки за успешна и квалитетна реализација.

18. Petrova Gj., E., Mirascieva, S., **Kitanova, I.**, Koceva, D. (2017) *Приоритети на современото училиште од воспитен аспект*. Зборник на трудови „Современото воспитание и образование - состојби, предизвици и перспективи“, 2017. ISSN ISBN: 978-608-244-472-7

Современото училиште претставува комплексен и сложен организациски систем. Тоа произлегува од секојдневните односи на релација наставник - ученик, наставник - наставник и наставник - директор. Притоа, честа е појавата на т.н. „судир на генерации“. Тоа практично значи судир на две култури, културата на возрасните (образовачи и воспитувачи) и културата на младите-новите генерации (оние што се образуваат и воспитуваат). Авторите појаснуваат низа фактори со кои сето тоа се одвива во една средина со свое опкружување и создаден амбиент во кој се реализира наставниот процес, со индивидуалните и споделените перцепции, ставови и мислења на членовите низ кои се

случува животот во училиштето. Таа средина и тоа опкружување се карактеризираат со специфична организациска клима и организација на работењето на училиштето.

19. **Kitanova, I.**, Petrova Gj., E., Mirascieva, S., Koceva, D. (2017) *Активно слушање во наставата и поучувањето*. Зборник на трудови „Современото воспитание и образование - состојби, предизвици и перспективи“, 2017. ISSN ISBN: 978-608-244-472-7

Наставата во целокупната сложеност и комплексност е силно условена од активното слушање. Од тие причини, за да се поттикне активното слушање во наставниот процес, потребна е употреба на техники кои ќе ја поттикнуваат и понатаму развиваат способноста за активно слушање.

20. **Kitanova, Irena** (2017) *The impact of interaction on providing conditions for listening in teaching*. Teacher, International Journal of Education, 13. pp. 18-22. ISSN 1857-8888

Во трудот авторката го насочува вниманието на влијанието на интеракцијата врз создавање услови за слушање во наставата.

21. Koceva, D., Mirascieva, S., Petrova Gj.E., **Kitanova, I.** (2016) *Култура, глобализација, идентитет*. Зборник на трудови, Прва меѓународна научна конференција „ФИЛКО“ - филологија, култура и образование. ISSN ISBN 978-608-244-308-9

Денешното приближување на културите на различни народи е продукт на огромниот прогрес во комуникациската технологија и размената на информации, што се смета за еден од позитивните аспекти на глобализацијата. Со оглед на тоа што културата е основна и важна нишка за разбирање и соработка помеѓу различни народи, таа отсекогаш претставува основа за појава и развој на човечката цивилизација. Имено, тие истакнуваат дека јакнењето на културната размена помеѓу различни земји е од голема важност. Историјата на човештвото покажува дека културите отсекогаш имале тенденција да се соединуваат. Од друга страна, сите знаеме дека културите во општествената структура на светот се разделувани една од друга. Голем дел од културите се последица на одредени и раздвоени идентитети во текот на историјата, но тенденцијата за културна размена отсекогаш постоела на различни начини.

22. Koceva, D., Mirascieva, S., Petrova Gj.E., **Kitanova, Irena** (2016) *Интеркултурните компетенции – предизвик за наставниците во мултикултурните општества*. Научно-стручна трибина „Предизвиците и перспективите на учителската професија“, Факултет за образовни науки, Штип. ISSN ISBN: 978-608-244-365-2

Мултикултурализмот наметнува интеркултурни компетенции кои ќе се развиваат низ воспитно-образовниот систем, кој постојано треба да создава претпоставки за надминување на политичките, културните, верските и националистичките препреки, кои ги раздвојуваат и гетоизираат луѓето. Воспитно-образовниот систем мора да биде насочен кон формирање на толерантна, творечка и слободна личност во духот на демократијата, праведноста и толерантноста.

23. Mirascieva, S., Petrova Gj.E., Koceva, D., **Kitanova, Irena** (2016) *За предизвиците и перспективите на професијата учител*. Научно-стручна трибина „Предизвиците и перспективите на учителската професија“, Факултет за образовни науки, Штип. ISSN ISBN: 978-608-244-365-2

Предизвиците и перспективите на професијата учител е предмет на интерес во трудот. Имено, учителот е објект на набљудување секојдневно и предмет на вреднување на различни оценувачи, родители, ученици, и сите субјекти во неговото опкружување. Поради одговорноста што ја има пред заедницата и местото во заедницата, почитувањето и статусот на учителот заслужува внимание на сите заинтересирани субјекти околу него

24. Petrova Gj. E., Mirascieva, S., **Kitanova, Irena**, Koceva, D. (2016) *Современото училиште како организациски систем*. Зборник на трудови, Прва меѓународна научна конференција „ФИЛКО“ - филологија, култура и образование. ISSN ISBN 978-608-244-308-9

Училиштето е мошне стара воспитно-образовна организација која гледано историски се менува зависно од општествените промени и се приспособува кон новите барања на општеството и неговите членови. Благодарение на тој свој динамизам, училиштето успеало да преживее многу постапни и револуционерни општествени промени, успешно сообразувајќи се со новонастанатите услови и околности, добивајќи нова функционална и соодветно дизајнирана ефикасна структура. Современото училиште претставува комплексен и сложен организациски систем. Тоа произлегува од секојдневните односи на релација наставник - ученик, наставник - наставник и наставник - директор. Притоа, сметаат авторите дека е честа појавата на т.н. „судир на генерации“. Тоа практично значи судир на две култури, културата на возрасните (образовачи и воспитувачи) и културата на младите-новите генерации (оние што се образуваат и воспитуваат). И сето тоа се одвива во една средина со свое опкружување и создаден амбиент во кој се реализира наставниот процес, со индивидуалните и споделените перцепции, ставови и мислења на членовите низ кои се случува животот во училиштето. Таа средина и тоа опкружување се карактеризираат со специфична организациска клима и организација на работењето на училиштето.

25. Kitanova, Irena, Petrova Gj., E., Mirascieva, S., Koceva, D. (2016) Читањето и работата со текст во одделенска настава. In: First International Scientific Conference FILKO - Philology, Culture and Education, 18-19 March 2016, Stip, Macedonia.

Во овој труд авторите ставаат акцент на начинот на читање на текстовите на децата од одделенска настава. При процесот на презентирање на една наставна содржина, текст, најбитен фактор во восприемање на истата е начинот на кој тој текст ќе биде прочитан. Во денешно време многу малку се посветува внимание на начинот на презентирање на текстот, сметаат авторите, и на тој начин воедно се губи и интересот за истиот од страна на ученикот. Доколку се вметнат сите оние елементи кои се дел од презентирање/читање на еден текст, авторите изнесуваат низа факти со кои тврдат дека целосно ќе се привлече вниманието на ученикот, а воедно и многу подолго ќе остане во неговата меморија.

26. Mirascieva, S., Koceva, D., Petrova Gj. E., Kitanova, Irena (2016) Поврзаноста меѓу образованието, практиката и воспитно-образовните цели во општествен контекст. Зборник на трудови, Прва меѓународна научна конференција „ФИЛКО“ - филологија, култура и образование. ISSN ISBN 978-608-244-308-9

Во трудот се покренува прашањето за поврзаноста на образованието, практиката и целите со посебен акцент на функционалната поврзаност. Прашањето во суштина е прашање за квалитетно образование кое ги опфаќа знаењата, вештините, ставовите, или со еден збор способностите и оспособувањето на личноста за квалитет во работата и животот воопшто. Тоа се разбира ја нагласува поврзаноста на теоријата и практиката и прифаќањето на истата како основно начело заради што поквалитетно дејствување. Во трудот исто така се прави теориска анализа на односот меѓу теоријата и практиката од која произлегуваат конкретни предлози за натамошно концепирање на воспитно-образовниот процес во насока на зголемен квалитет.

27. Kitanov, B., Kitanova, Irena (2016) Писмата на Антоан де Сент Егзипери до мајка му. Annual Miscellaneous Collection, 6. ISSN 1409-9187

Во овој запис се толкува повеќеслојното значење на феноменот ружа, а особено на релација мајка - син. Интимните и емотивни преокупации на авторот на Малиот принц се мошне важни и интересни кога тој е оддалечен од најсаканото суштество - мајката. Неговите размислувања за животот, за школувањето, за љубовта се разоткриваат посебно од неговите писма упатени до милата му мајка. Во нив е искажана сета нежност и необична приврзаност кон неа.

28. Kitanov, B., Kitanova, Irena (2016) Тајната на ружата во Малиот принц на Егзипери. Зборник First International Scientific Conference FILKO - Philology, Culture and Education, 18-19 March 2016, Stip, Macedonia.

Трудот претставува успешен обид на авторите за спој помеѓу сказните од лектирите во одделенска настава и начинот на презентирање на нивната симболика во наставата по јазик. Во наставната практика на основното училиште Малиот принц на Антоан де Сент Егзипери претставува вистински предизвик и сензација. Тоа е сказна која и денес се чита со возбуда и со посебно внимание. Но нејзината рецепција е мошне специфична од страна на учениците и наставниците, првенствено поради многуслојното значење и симболика на содржината. Оттука, при интерпретацијата на Малиот принц во основното училиште неопходни се добра и стручна подготвеност на наставникот сè со цел содржината на делото да се интерпретира, анализира и коментира што е можно на посоодветен и поразновиден начин.

29. Kitanova, I., Petrova, Gj.E., Mirascieva, S., Koceva, D.(2016). *Possibilities and forms of work with talented student in elementary school*. Зборник „Предизвиците и перспективите на учителската професија“, научно-стручна трибина, 7 октомври 2016, Штип

Трудот третира клучни прашања за можностите и формите на работа со талентираните ученици во основното училиште, како проблемот на раното идентификување, обука и воспитување на надарените и талентирани деца, можностите и форми на работа со нив. За учениците од основната училишна возраст овој период е најпогоден за откривање на надареноста, на нејзино идентификување, насочување и развивање на потенцијалните можности. Оттука е неопходно да се изнајдат сите можности и форми на додатна работа со надарените ученици.

30. Kitanova, I. (2016) *Methodical structure of a lesson for interpretation of a fairy tale*. In: International scientific conference: Education in XXI century – conditions and perspectives –, Proceeding Book 24-25 Sept 2015, Stip, Macedonia.

Сказната го следи развојот на детето. Таа партиципира во развојот на детската личност. Сказната е дел од менталната слика на детето. Сказната е систем кој го подготвува детето за живот: го учи да зборува, да мисли, да го сака ближниот, да прави добро, да ја сака земјата/татковината. Оттука, часот треба да има посебна методичка структура со цел сказната да ја оствари својата функција во целост.

31. Kitanov, Blaze and Kitanova, Irena (2016) *Interpretation of a lyric poem in IV and V grade*. In: International scientific conference: Education in XXI century – conditions and perspectives –, Proceeding Book ,24-25 Sept 2015, Stip, Macedonia.

Интерпретацијата на лирска песна која е опфатена со програмата за основно образование е многу битен елемент во воспитно-образовниот процес кај учениците од одделенска настава. Постојат повеќе модели на кои може да биде интерпретиран на еден наставен час, но во овој труд ќе биде презентирани само еден пример модел. Во успешна интерпретација на лирската песна голема улога игра и наставникот и неговата улога во имплементирањето на сите фази од моделот во еден наставен час.

32. Kitanov, B., Kitanova, I. (2016) *For some symbolist features in “The Little Prince” from Antoine De Sent Exupéry*. In: 10th International Balkan Congress on Education and Science “Education and Globalization”, Proceeding Book ,17-19 Sept 2015, Ohrid, Macedonia.

Трудот се фокусира на некои симболики во значењата во делото Малиот принц, каде што Егзипери користи поими кои имаат специфично значење и пренесуваат порака карактеристични само за него.

33. Ирена Китанова (2017). Читањето како потреба и радост. Book of Proceedings St.Kliment’s Lifework, International Scientific Conference, 23-24 June, 2016, Shtip.

Стручно-апликативна и организациско-развојна дејност

Во однос на стручно-апликативната и организациско-развојната дејност д-р Ирена Китанова била ангажирана како:

- член на Комисијата за спроведување на тајно гласање за избор на ректор на Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип, 2019 година;
- член на Комисијата за изработка на елаборати за прв циклус студии на Факултетот за образовни науки, 2019 година;
- член на Комисијата за избор на претседател на Катедрата за дидактика и методика при Факултет за образовни науки, 2019 година;
- продекан за настава на Факултетот за образовни науки, 2019 година;
- претседател на Комисијата за проверка на психофизички способности за уписите за учебната 2017/2018, Факултет за образовни науки;
- член на Комисијата за запишување на нови студенти во прва година на прв циклус студии на Факултетот за образовни науки, за учебната 2017/2018 година;
- претседател на Комисијата за ревидирање на Учебникот по македонски јазик за петто одделение, 2018 година. Истата е формирана од Бирото за развој на образованието;
- член на Меѓународниот научен и уредувачки одбор за Шестата меѓународна научно-стручна конференција на Факултетот за образовни науки, 2018 година;
- член на Комисијата за предлог-реформи во основното образование при Факултет за образовни науки, 2018 година;
- член на Организациски одбор на Меѓународна научна конференција, Факултетот за образовни науки, 2017 година;
- член на Комисијата за запишување на нови студенти во прва година на прв циклус студии на Факултетот за образовни науки при УГД, за академската 2016/2017 година;
- претседател на Комисијата за спроведување на тајно гласање за самовалуација на Факултетот за образовни науки, 2016;
- член на Уредувачки одбор на зборник на трудови од научно-стручна трибина на Факултетот за образовни науки, 2016, година;
- член на Организациски одбор за Четвртата научно-стручна конференција со меѓународен карактер на Факултетот за образовни науки, Штип, 2016 година;
- член на Катедрата за дидактика и методика при Факултетот за образовни науки.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Согласно со член 164 од Законот за високо образование на Република Македонија и членовите 7, 8, 9 и 10 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставни и соработнички звања на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип (Универзитетски гласник бр. 43 од 16.9.2019), по деталното разгледување на доставената документација, Рецензентската комисија констатира дека доцент д-р Ирена Китанова значително го надминува вкупниот предвиден квантум (НО + НИ + СА) на поени за избор во звањето вонреден професор, остварувајќи вкупно 219,4 и тоа НО – 30 поени + НИ – 148,4 и СА- 41 поени.

Врз основа на анализата и оценката на вкупната наставно-образовна, научноистражувачка и стручно-апликативна и организациско-развојна дејност на кандидатката д-р Ирена Китанова може да се заклучи дека во сите наведени дејности таа постигнала мошне значајни резултати. Во наставно-образовната дејност таа како доцент потврдила дека може да се соочи со предизвикот на ангажирање на повеќе предметни програми. Во научноистражувачката и стручно-апликативната дејност и организациско-развојната дејност се афирмирала како солиден истражувач кој ја совладал методологијата на научното истражување, како од теориски така и од практичен аспект. Анализата на објавените трудови и трудовите презентирани на стручно-научните собири во земјава и во странство покажува дека кандидатката ја насочила својата истражувачка дејност кон сопствено надградување за реализација на наставата која треба да и биде доверена, но едновременно дала свој придонес за афирмација на методиката на наставата по јазик кај нас.

Врз основа на изнесеното, Рецензентската комисија позитивно ја оценува целокупната работа на кандидатката и е на мислење дека таа ги исполнува условите за избор во наставно-научно звање. Затоа, чест ни е на **Наставно-научниот совет на Факултетот за образовни науки при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип да му предложиме д-р Ирена Китанова да ја избере во звањето вонреден професор за наставно-научните области методика и образование на наставници.**

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Јордан Стојаноски, с.р.

Проф. д-р Даниела Андоновска-Трајковска, с.р.

Проф. д-р Снежана Мирасчиева, с.р.

ТАБЕЛА НА АКТИВНОСТИ КОИ СЕ БОДУВААТ ПРИ ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ

Р. бр.	Наставно-образовна дејност	Поени				
		30				
1.	Избор во звање доцент	30				
	ВКУПНО	30				
Р. бр.	Научноистражувачка дејност и стручно-уметнички активности	Поени				
		Во земјава		Во странство		Вкупно
		број	поени	број	поени	
1	Научен труд објавен во меѓународно научно списание (прв автор, втор автор, останати автори) <i>Трудови: 1,2,3,6,7,8,9,11,15,20</i> <i>Поени: 9x1,3;9x1,3;6x1;9x1,3;3x1;9x1,3;9x1,3;9x1,3</i>	9/6/3		94,2		
2	Труд со оригинални научни резултати објавени во зборник од трудови на научен собир <i>Во земјата: 10,13,16,17,18,19,21,24,25,26,27,28,30,31,32,33</i> <i>Поени:2x1; 2x1;2x1,3;2x1;2x1;2x1;2x1;2x1;2x1;2x1;2x1;2x1;2x1,3;2x1;2x1;2x1,3</i> <i>Во странство:4,5,12</i> <i>Поени:3x1,3; 3x1; 3x1;</i>	Во земјава Број Поени 2	Во странство Број Поени 3	43,7		
3	Учество на научен собир со реферат (постер/усно), концерт во земјата и во странство	Во земјава Број Поени 1/1,5	Во странство Број Поени 1,5/2	6,5		
4	Член на организациски или научен одбор на научен собир, фестивал	Во земјата 1 4	Во странство 2	4		
	ВКУПНО	148,4				

Р. бр.	Стручно-апликативна дејност и организациско-развојна дејност	Поени				
		Во земјава		Во странство		Вкупно
		број	Поени 2	број	Поени 6	
1	Труд објавен во зборник од трудови на стручен собир <i>Трудови: 14, 22, 23, 29</i> <i>Поени: 2x1; 2x1; 2x1; 2x1</i>	4	4x2			8
2	Учесник во научен проект (максимум во три проекти)		5		8	5
		1	5			
3	Елаборати и експертизи		2		4	2
		1	2			
4	Продекан	8				8
5	Член на факултетски орган, комисија	9x2				18
	ВКУПНО					41
	ВКУПНО БОДОВИ ОД СИТЕ ОБЛАСТИ	30 + 148,4 + 41				219,4